

Warszawa, 5 listopada 2012 r.

**STANOWISKO POLSKIEGO TOWARZYSTWA TŁUMACZY
PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH TEPIS
W SPRAWIE DEREGULACJI DOSTĘPU DO ZAWODU TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO**

W związku z planowanym na listopad 2012 r. podjęciem w Ministerstwie Sprawiedliwości prac legislacyjnych nad ustawą o zawodzie tłumacza przysięgłego mających na celu dalsze ułatwienie dostępu do tego zawodu (po deregulacji dokonanej 1 lipca 2011 r.), Rada Naczelna Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS oczekuje, iż ustawodawcy skonsultują z zawodowymi organizacjami tłumaczy projekt zmian i zapewnią ich zgodność z przesłankami prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego dotyczącego prawa człowieka do rzetelnego procesu.

Oczekujemy, że ustawodawcy będą świadomi granicy między rozsądnymi i społecznie pożytecznymi ułatwieniami dla kandydatów na tłumacza przysięgłego a szkodliwym obniżeniem wymagań co do poziomu ich wykształcenia i wiedzy, które mogłyby spowodować dla państwa znaczne straty moralne i materialne.

Uważamy, że społecznie pożyteczne będą wszelkie zmiany, które ułatwią dostęp do informacji o warunkach nabywania uprawnień do wykonywania zawodu TP, uproszą procedury i formalności związane z przystąpieniem do państwowego egzaminu na tłumacza przysięgłego, jak również poprawią organizację samych egzaminów, zwiększając ich częstotliwość i usprawniając obsługę.

Postulujemy ułatwienie dostępu do zawodu TP doświadczonym tłumaczom nieprzysięgłym oraz tłumaczom nauczającym praktycznej umiejętności tłumaczenia. Osoby te mogłyby być zwolnione z poddania się egzaminowi z tłumaczenia pisemnego, który należałoby zastąpić egzaminem z zasad wykonywania zawodu, jeśli wykazałyby się opublikowanymi tłumaczeniami tekstów prawnych i prawniczych na dany język obcy lub z tego języka, lub udokumentowały nauczanie co najmniej przez okres pięciu lat w zakresie metodologii lub praktyki tłumaczenia prawniczego, tłumaczenia sądowego lub tłumaczenia specjalistycznego na uczelni wyższej w Polsce lub w innym kraju Unii Europejskiej. Lista osób uprawnionych do zdawania egzaminu w ograniczonym zakresie nie obejmowałaby nauczycieli teorii tłumaczenia, glottodydaktyki, literaturoznawstwa i innych przedmiotów, które nie są równoznaczne z praktyczną umiejętnością tłumaczenia specjalistycznego.

Realizacja tego ułatwienia wymagałaby co prawda wprowadzenia dla wszystkich kandydatów egzaminu z zasad wykonywania zawodu, co jednak byłoby ułatwieniem dla kandydatów, którzy rozszerzając w ten sposób swoją wiedzę zapewniliby sobie większe prawdopodobieństwo zdania egzaminu z tłumaczenia pisemnego i ustnego.

Oczekujemy również, że zgodnie z art. 2 ust. 8 i art. 3 ust. 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/UE z dnia 20 października 2010 r. ws. prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym ustawodawcy zapewnią w procesie deregulacji obowiązujący obecnie wymóg ukończenia przez kandydata wyższych studiów magisterskich, aby wykonywane przez niego tłumaczenie miało „jakość wystarcza-

jąca do zagwarantowania rzetelności postępowania”. Taka jakość bowiem nie mogłaby być zapewniona przez tłumaczy o niższym poziomie wykształcenia. Ponieważ poziom wykształcenia tłumacza jest wyznacznikiem poziomu ochrony prawa człowieka do rzetelnego procesu, na mocy art. 8 dyrektywy pt. „Niezmnieszenie poziomu ochrony” i na mocy cytowanej w tym artykule Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej obniżenie poziomu wykształcenia tłumacza przysięgłego uniemożliwiłoby polskim ustawodawcom właściwą transpozycję dyrektywy zgodnie z jej intencjami.

Ostrzegając przed niewłaściwie pojętym ułatwieniem dostępu do zawodu TP osób o nieodpowiednim wykształceniu, zwracamy uwagę na niską (25-30%) zdawalność kandydatów z magisterskim wykształceniem filologicznym, z których około 70% nie jest w stanie zdać egzaminu na tłumacza przysięgłego. Obecnie obowiązujący poziom wykształcenia jest zgodny z zaleceniami ekspertów powołanych przez Komisję Europejską w skład Forum Refleksji ds. Wielojęzyczności i Kształcenia Tłumaczy Sądowych, które według klasyfikacji Rady Europy określiło minimalny poziom znajomości języka obcego jako C1, możliwy do osiągnięcia dopiero po ukończeniu magisterskich studiów wyższych na kierunku filologia. Wymóg taki jest już lub niebawem będzie stosowany w większości krajów Unii Europejskiej w ramach wdrażania dyrektywy przy znacznym udziale powołanego do życia przez Komisję Europejską w 2010 roku Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA.

z up. Rady Naczelnej PT TEPIS
dr Danuta Kierzkowska
prezes